

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG TUYỂN CHỌN VÀ GỌI CÔNG DÂN NHẬP NGŨ Ở CẤP XÃ KHI THỰC HIỆN MÔ HÌNH TỔ CHỨC CHÍNH QUYỀN ĐỊA PHƯƠNG 02 CẤP

IMPROVING THE QUALITY OF THE SELECTION AND CONSCRIPTION OF CITIZENS FOR MILITARY SERVICE AT THE COMMUNE LEVEL UNDER THE TWO-TIER LOCAL GOVERNMENT MODEL

NGUYỄN TRỌNG TÀI (*)

Tóm tắt: Tuyển chọn và gọi công dân nhập ngũ (tuyển quân) là một nhiệm vụ quan trọng trong công tác xây dựng Quân đội, củng cố quốc phòng. Thực hiện tốt công tác này không chỉ trực tiếp góp phần nâng cao chất lượng xây dựng lực lượng, huấn luyện, sẵn sàng chiến đấu của bộ đội thường trực, mà còn là cơ sở để xây dựng lực lượng dân quân tự vệ, dự bị động viên và nguồn cán bộ kế cận chất lượng cao cho địa phương, cơ sở. Hiện nay, thực hiện mô hình tổ chức chính quyền địa phương 02 cấp đang đặt ra nhiều vấn đề cần có giải pháp phù hợp để hướng tới nâng cao chất lượng tuyển quân.

Từ khóa: Công dân nhập ngũ; chất lượng tuyển quân; chính quyền địa phương 02 cấp.

Abstract: The selection and conscription of citizens for military service is a crucial task in building the armed forces and strengthening national defense. Effective implementation of this task not only directly contributes to improving the quality of force building, training, and combat readiness of the standing army, but also serves as an important foundation for developing the militia and self-defense forces, the reserve force, and a pool of high-quality successor cadres for localities and grassroots levels. At present, the implementation of the two-tier local government organizational model has given rise to a number of issues that require appropriate solutions in order to enhance the quality of conscription.

Keywords: Military conscription; conscription quality; two-tier local government.

Ngày nhận bài: 10/12/2025 Ngày biên tập: 28/01/2026 Ngày duyệt đăng: 10/02/2026

1. Thực trạng chất lượng tuyển quân ở các địa phương hiện nay

Tuyển quân là một nhiệm vụ quan trọng trong công tác xây dựng Quân đội, củng cố quốc phòng, góp phần xây dựng Quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong mọi điều kiện hoàn cảnh. Nhận thức đầy đủ ý nghĩa, tầm quan trọng của công tác tuyển quân, những năm qua,

cấp ủy, chính quyền các địa phương, các đơn vị nhận quân luôn quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức thực hiện công tác tuyển quân, bảo đảm đúng quy trình, dân chủ, công khai, công bằng, tạo điều kiện cho công dân hoàn thành nghĩa vụ thiêng liêng đối với Tổ quốc. Đảng ủy, Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân, Hội đồng Nghĩa vụ quân sự (NVQS) các cấp đã có sự thống nhất cao về quan điểm, nhận thức và phát huy tốt vai trò, trách nhiệm trong lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện nhiệm vụ tuyển quân.

(*) *ThS; Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng*

Cơ quan quân sự địa phương đã làm tốt công tác tham mưu giúp cấp ủy, chính quyền địa phương ra nghị quyết lãnh đạo, ban hành các chỉ thị, kế hoạch công tác tuyển quân. Thông qua thực hiện công tác tuyển quân, các địa phương đều tiến hành đúng quy trình đăng ký, quản lý nguồn, sơ tuyển, khám tuyển bảo đảm dân chủ, công bằng, công khai, đúng Luật Nghĩa vụ quân sự; thực hiện các bước đăng ký, thống kê và tổng hợp báo cáo đúng thời gian quy định.

Cấp ủy, chính quyền địa phương các cấp đã phát huy tốt vai trò của Hội đồng NVQS, nhất là cán bộ Ban Chỉ huy quân sự (CHQS) cấp xã trong việc nắm chắc số lượng, chất lượng công dân trong độ tuổi sẵn sàng nhập ngũ; đồng thời xác định đúng các đối tượng tạm vắng và các đối tượng trong diện tạm hoãn hoặc miễn gọi nhập ngũ theo Điều 41 của Luật Nghĩa vụ quân sự⁽¹⁾. Tổ chức khám tuyển bảo đảm chặt chẽ, nghiêm túc; lựa chọn được những công dân có đủ điều kiện cả về sức khỏe theo thông tư quy định⁽²⁾, cũng như tiêu chuẩn chính trị để sẵn sàng nhập ngũ khi có lệnh. Nhiều địa phương, cơ quan, đơn vị đã tổ chức tốt buổi gặp mặt, giao lưu giữa công dân chuẩn bị lên đường nhập ngũ với quân nhân hoàn thành NVQS trở về địa phương; tổ chức cho công dân học lớp nhận thức về Đảng; tổ chức gặp gỡ, động viên các gia đình có con em chuẩn bị nhập ngũ...

Thông qua các hoạt động trên vừa có ý nghĩa thiết thực trong việc giáo dục truyền thống yêu nước cho thế hệ trẻ, vừa tạo động lực thúc đẩy thanh niên yên tâm lên đường nhập ngũ. Quá trình tuyển quân thực hiện theo đúng phương châm: liên hoan tại nhà, tiễn đưa tại cấp xã, giao quân tại cấp huyện (trước ngày 01/7/2025). Buổi lễ giao nhận quân được tổ chức trang trọng, đúng quy định, thực sự là ngày hội tòng quân của địa phương, mang ý nghĩa to lớn về việc tuyên truyền, giáo dục sâu rộng trong toàn dân về quyền và nghĩa vụ của công dân trong thực hiện nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc. Tổ chức giao nhận quân nhanh, gọn, bảo đảm an toàn và hoàn thành các chỉ tiêu giao quân công khai, công bằng, dân chủ. Mặt khác, các địa phương đều thống nhất lấy hiệu quả tuyển quân là tiêu chí để đánh giá kết quả hoàn thành nhiệm vụ của cấp xã; nhằm đề cao trách nhiệm của cấp ủy, chính quyền các cấp trong tổ chức thực hiện.

Cùng với việc thực hiện tốt nhiệm vụ tuyển quân, các địa phương đã làm tốt công tác chính

sách hậu phương Quân đội, như tặng quà cho gia đình hoàn cảnh khó khăn có con, em đang thực hiện NVQS; tổ chức tốt việc đón tiếp, đăng ký, quản lý quân nhân xuất ngũ tại địa phương; phối hợp với các trường dạy nghề trên địa bàn tổ chức tư vấn, định hướng, tạo điều kiện cho quân nhân xuất ngũ được học nghề theo nguyện vọng, nhanh chóng ổn định cuộc sống cho quân nhân hoàn thành NVQS, tại ngũ về địa phương... Thông qua việc thực hiện các chính sách đó đã góp phần củng cố, tăng cường niềm tin của Nhân dân đối với Đảng, Nhà nước và Quân đội; là động lực trực tiếp cổ vũ, động viên công dân yên tâm lên đường làm nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc, do đó chất lượng công tác tuyển quân ngày càng được nâng cao.

Những năm trước đây, cấp xã chỉ thực hiện nhiệm vụ khám sơ tuyển thì hiện nay khi thực hiện mô hình chính quyền địa phương 02 cấp, cấp xã cơ bản thực hiện tuyển quân “tròn khâu”, từ sơ tuyển, tổ chức khám tuyển nghĩa vụ quân sự đến ký quyết định gọi công dân nhập ngũ và phối hợp tổ chức lễ giao nhận quân, thực hiện bù đổi (nếu có). Tuy nhiên, quá trình thực hiện vẫn còn một số khó khăn, hạn chế như: nhận thức của một số ban, ngành, đoàn thể địa phương và một bộ phận Nhân dân đối với công tác tuyển quân còn giản đơn; việc quán triệt các chỉ thị, hướng dẫn về công tác tuyển quân chưa thật sâu sắc; công tác đăng ký, quản lý nguồn công dân trong độ tuổi sẵn sàng nhập ngũ còn thiếu đồng bộ; việc tổ chức thực hiện quy trình tuyển quân từng bước, từng khâu có nơi còn thiếu chặt chẽ; một số cấp xã còn lúng túng trong thực hiện tuyển quân theo phương thức “tròn khâu”. Công tác phối hợp giữa địa phương với các đơn vị nhận quân chưa chặt chẽ, nhất là việc nắm bắt về đặc điểm, nhiệm vụ, nhu cầu và yêu cầu tuyển quân của đơn vị; nhận thức về mục đích, yêu cầu, nội dung công tác tuyển quân theo quy trình của thông tư mới chưa đầy đủ⁽³⁾.

2. Một số giải pháp nâng cao chất lượng công tác tuyển quân ở cấp xã hiện nay

Một là, tăng cường sự lãnh đạo của cấp ủy đảng, công tác quản lý, điều hành của chính quyền các cấp đối với công tác tuyển quân. Theo đó, hàng năm vào trước thời điểm tổ chức tuyển quân, cấp ủy đảng các cấp nhất thiết phải có nghị quyết chuyên đề về công tác tuyển quân với những mục tiêu, chỉ tiêu cụ thể, sát với tình hình thực tiễn của địa phương. Chính quyền

cấp xã và thôn, xóm cần tập trung quán triệt sâu sắc nghị quyết của cấp ủy, triển khai tổ chức thực hiện toàn diện, đồng bộ, quyết liệt; gắn trách nhiệm của tổ chức đảng, cán bộ, đảng viên với chất lượng và chỉ tiêu được giao; kiên quyết khắc phục tình trạng địa phương, cơ sở trể vể chỉ tiêu tuyển quân.

Hai là, đẩy mạnh tuyên truyền, giáo dục nâng cao nhận thức về nhiệm vụ quốc phòng, quân sự địa phương; quyền, nghĩa vụ của công dân trong bảo vệ Tổ quốc và thực hiện Luật Nghĩa vụ quân sự. Trước hết, Ban CHQS cấp xã cần chú trọng làm tốt công tác tuyên truyền, giáo dục cho Nhân dân nắm chắc các quan điểm, đường lối, chính sách của Đảng, Nhà nước về xây dựng nền quốc phòng toàn dân, chiến tranh nhân dân bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới; trong đó chú trọng tuyên truyền, giáo dục cho các công dân trong độ tuổi thực hiện NVQS nhận thức đầy đủ việc thực hiện Luật Nghĩa vụ quân sự là vinh dự, tự hào của tuổi trẻ; đồng thời cũng là nghĩa vụ, trách nhiệm của mọi công dân đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Cùng với đó, Ban CHQS cấp xã cần kết hợp giữa tuyên truyền, giáo dục thường xuyên với tuyên truyền, giáo dục có trọng tâm, trọng điểm, nhất là vào trước và trong mỗi giai đoạn tuyển quân, nhân dịp các ngày lễ, hội, các sự kiện chính trị quan trọng của đất nước và địa phương...

Ba là, phối hợp chặt chẽ giữa Ban CHQS, Công an cấp xã và các ban, ngành, đoàn thể ở các địa bàn có thanh niên sẵn sàng nhập ngũ trong công tác tuyển quân. Chú trọng làm tốt khâu rà soát, tuyển chọn công dân nhập ngũ, không để các thanh niên không đủ tiêu chuẩn về chính trị nhập ngũ vào Quân đội nhân dân, Công an nhân dân; đề cao vai trò, trách nhiệm của Ban CHQS cấp xã, các đồng chí cán bộ Ban Chỉ huy khu vực phòng thủ làm nhiệm vụ chuyên quản địa bàn, nhất là trong khâu “3 gặp, 4 biết”. Thực hiện tốt chính sách hậu phương quân đội. Có biện pháp quản lý và xử lý kiên quyết, nghiêm minh đối với các trường hợp trốn tránh thực hiện NVQS, các trường hợp bỏ ngũ nhằm tiếp tục nâng cao chất lượng công tác tuyển quân trong thời gian tới.

Bốn là, làm tốt công tác đăng ký, quản lý và thực hiện tốt việc tuyển chọn công dân sẵn sàng nhập ngũ, thực hiện đúng hướng dẫn về công tác tuyển quân⁽⁴⁾. Bảo đảm công khai, dân chủ, công bằng ở thôn, xóm, khắc phục

triệt để hiện tượng đơn giản, chủ quan, thiếu công bằng trong đăng ký, quản lý nguồn sẵn sàng nhập ngũ; tổ chức sơ tuyển, khám tuyển sức khỏe chặt chẽ, có biện pháp phân loại, kết luận chính xác; đề cao vai trò trách nhiệm của đội ngũ y, bác sĩ Hội đồng Khám tuyển trong quá trình khám và kết luận về sức khỏe, làm cơ sở cho việc phát lệnh gọi công dân nhập ngũ sau này. Nhất thiết phải tiến hành xét nghiệm HIV, ma túy cho 100% số công dân tham gia khám tuyển NVQS, nhằm khắc phục tình trạng dối, trả sau khi đơn vị nhận quân tiến hành phúc tra về sức khỏe.

Năm là, nâng cao trách nhiệm của Ban CHQS cấp xã, làm tốt công tác tham mưu cho cấp ủy, chính quyền và Hội đồng NVQS trong quá trình thực hiện công tác tuyển quân. Ban CHQS cấp xã cần tập trung làm tốt công tác tham mưu cho cấp ủy, chính quyền về ban hành các chỉ thị, mệnh lệnh, kế hoạch công tác tuyển quân; tranh thủ sự phối hợp giúp đỡ của cán bộ Ban Chỉ huy khu vực phòng thủ, của Bộ CHQS cấp tỉnh trong tổ chức thực hiện. Quá trình thực hiện cần chủ động xây dựng kế hoạch phù hợp với điều kiện thực tế; tổ chức tập huấn, phân rõ trách nhiệm cán bộ phụ trách từng địa bàn để nắm chắc chất lượng nguồn ngay từ thôn, xóm, trong các cơ quan, nhà trường, doanh nghiệp. Phát huy tốt vai trò của các thành viên Hội đồng NVQS, sự vào cuộc của cả hệ thống chính trị bảo đảm hoàn thành tốt nhiệm vụ tuyển quân. Tăng cường phối hợp, bám sát đơn vị, tích cực, chủ động chỉ đạo chặt chẽ quá trình triển khai thực hiện, kịp thời giải quyết những vướng mắc phát sinh theo chức trách, thẩm quyền được giao./.

Ghi chú:

- (1) Quốc hội, *Luật Nghĩa vụ quân sự năm 2015*.
- (2) Bộ Quốc phòng, *Thông tư số 105/2023/TT-BQP ngày 06/12/2023 quy định tiêu chuẩn sức khỏe cho các đối tượng thuộc phạm vi quản lý của Bộ Quốc phòng*.
- (3) Bộ Quốc phòng, *Thông tư số 68/2025/TT-BQP ngày 03/7/2025 sửa đổi, bổ sung một số điều của Thông tư số 148/2018/TT-BQP ngày 04/10/2018 của Bộ trưởng Bộ Quốc phòng quy định tuyển chọn và gọi công dân nhập ngũ*.
- (4) Bộ Quốc phòng, *Hướng dẫn số 6544/HD-BQP ngày 16/10/2025 hướng dẫn về việc tuyển chọn và gọi công dân nhập ngũ năm 2026*.